

تهاجم فرهنگی

تهاجم فرهنگی عبارت است تلاش برنامهریزی شده و سازمان یافته تمام یا بخشی از یک یا چند گروه اجتماعی – فرهنگی یا ملت یا جامعه یا تمدن و یا دولت بیگانه برای تحمیل مبنای و اصول اجتماعی، باورها، ارزشها، اخلاقیات و رفتارهای مورد نظر خویش بر سایر گروهها و جوامع، همچنین ارائه اطلاعات انبوه به ملتها و تغییر در نظام ارزشهای آنها به طوری که تصمیمگیریها در کشور مورد تهاجم منجر به تأمین منافع سیاسی، اقتصادی و ... کشورهای شود که از این حربه استفاده میکنند. (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۷۸)

هدف از تهاجم فرهنگی کنترل فرایند تصمیمگیری، شیوه اطلاعاتی و تغییر در نظام ارزشهاست، بهطوری که منجر به استیلای سیاسی و اقتصادی کشور مهاجم شود. بدین ترتیب مهاجم فرهنگی سعی میکند با استفاده از برتری اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی و فناوری خود، به مبنای اندیشه و رفتار یک ملت هجوم آورد و با تهدید، تضعیف، تحریف و احیانا نفی و طرد ارزشهای آن، زمینه حاکمیت اندیشهها، ارزشها و رفتارهای مطلوب خویش را فراهم آورد. لذا تهاجم فرهنگی به مفهومی نفی هویت فرهنگی و ملی کشور مورد تهاجم به منظور برقراری سلطه فکری و فرهنگی، از طریق تغییر باورها، رفتارها، روشها و آداب و رسوم زندگی فردی و اجتماعی آن ملت، منطبق با الگوهای فرهنگی مهاجم خواهد بود (صالحی امیری، ۱۳۸۶، ص ۶۳)

در واقع در تهاجم فرهنگی دو مساله قابل بررسی است:

۱. تخریب مبنای و مبنای فرهنگی، تمسخر، استهزا و بی ارزش و مخرب جلوه دادن عناصر گوناگون وابسته به یک فرهنگ.
۲. ورود عناصر منفی و مخرب فرهنگی با جلوه های جذاب و دلنشین. از اینرو، مقابله با تهاجم فرهنگی از یک سو نیازمند شناخت دقیق ابزارهای دشمن و از سوی دیگر نیازمند شناخت دقیق نقاط ضعف و قوت فرهنگ خویش است، لذا کوشش در جهت تقویت نقاط قوت و برنامه ریزی همه جانبه در این راستا از جمله ابزارهای مقابله با این تهاجم است. (تغییرالگوها)

مراحل تهاجم فرهنگی

تهاجم فرهنگی در دو مرحله عمده صورت می پذیرد که در هر یک راههای خاصی مدنظر قرار میگیرد:

الف (تخلیه فرهنگی)

در قانون طبیعت، وقتی در فضایی خلأ ایجاد شود، نزدیکترین نیروی موجود، آن خلأ را پر می کند. هر پدیده جدید، یا در جایی حضور می یابد که قبلاً خلأ وجود داشته و یا در آن محیط، خلأ ایجاد می کند. لذا تخلیه فرهنگی اولین شرط لازم برای حضور فرهنگ بیگانه و مهاجم به شمار می رود. ایجاد خلأ فرهنگی، خود با روشها و شیوه های مختلفی صورت می گیرد که عمده ترین آنها در ایران، عبارتند از:

1. ایجاد تردید نسبت به بنیانهای اعتقادی و ارزشی از طریق: سست نمودن اعتقادات عمومی، سست نمودن ارزشهای اخلاقی، دینزدایی، انزوای روحانیت، بی ارزش نمودن مبلغان و مدافعان اصیل دین؛
2. ترویج فساد؛
3. فرقه گرایی؛
4. نفوذ نگرش غربی و ازخوبی گانگی؛
5. کنکوبین روشنفکری وابسته.

هدف اصلی از این مرحله، قطع رابطه ی فرهنگی کشورهای مسلمان با گذشته ی پرافتخار خویش است. این مرحله معمولاً با ظرافت و دقت فراوانی طراحی و اجرا می شود و فرق اساسی آن با تهاجم نظامی، مشخص نبودن چهره ی مهاجم است. بدین شکل که عناصر تعلیم دیده با القای شبهات و دسیسه های شیطانی، مردم را نسبت به میراث علمی و فرهنگی خویش بی اعتنا و دلسرد می کنند.

کانون غرب شناسی دانشگاه فرهنگیان

پروفسور حضرت معصومه (س)